

Länsstyrelserna

Länsstyrelsen – redovisning av Uppdrag 82

Augusti 2011

Förord

Länsstyrelserna ska enligt regleringsbrevet för 2011 redovisa hur implementeringen av reformen för etablering av vissa nyanlända invandrare framskrider. Av redovisningen ska framgå hur myndigheterna samverkar i reformens olika delar. Länsstyrelsen i Kronobergs län ska samordna arbetet och lämna en samlad redovisning till regeringen (Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 1 augusti 2011.

Etableringsreformen är en del av det svenska flyktingmottagandet och syftar främst till att öka deltagandet på arbetsmarknaden för flyktingar och deras anhöriga. Länsstyrelsen har bland annat i uppdrag att främja samverkan inom flyktingmottagandet, att träffa överenskommelser med kommuner om flyktingmottagande och att verka för att landets kommuner har beredskap och kapacitet att ta emot de flyktingar och deras anhöriga.

Länsstyrelsen i Kronobergs län har samordnat redovisningen och uppdraget har utförts av Christian Foster vid Länsstyrelsen i Stockholms län.

Växjö juli 2011

Lennart Johansson
Länsråd

Innehåll

BEREDSKAP, KAPACITET OCH SAMVERKAN	7
NATIONELL NIVÅ.....	7
REGIONAL NIVÅ	8
LOKAL NIVÅ.....	8
UPPFÖLJNING AV INSATSER.....	9
ALLMÄNT.....	9
ETABLERINGSPLAN	9
ARBETSFÖRBEREDANDE AKTIVITETER	10
SFI OCH YRKESINRIKTAD SVENSKUNDERVISNING	10
FÖRSÖRJNING.....	10
SAMHÄLLSORIENTERING.....	12
ÖVERENSKOMMELSER.....	13
KOMMUNTAL	13
BOSÄTTNING.....	13
ÖVRIGT.....	15
ANSVARSFÖRDELNING	15
ERSÄTTNING TILL KOMMUNERNA.....	15
BARNPERSPEKTIV.....	15
GENUSPERSPEKTIV.....	16
HÄLSA.....	16
ARBETSSÄTT	17
BILAGA - EXEMPEL PÅ LÄNSSTYRELSENS REGIONALA SAMVERKANSARBETE, STRATEGISK NIVÅ.....	18

Beredskap, kapacitet och samverkan

I 62 § förordning (2007:825) med länsstyrelseinstruktionen framgår att:

Länsstyrelsen ska verka för att det finns beredskap och kapacitet hos kommunerna att ta emot personer som omfattas av förordningen (2010:408) om mottagande för bosättning av vissa nyanlända invandrare samt i det sammanhanget verka för regional samverkan.

Länsstyrelsen ska också verka för regional samverkan mellan kommuner, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer i planering, organisering och genomförande av insatser för personer som avses i första stycket. Förordning (2011:1165)

Ett aktivt och omfattande arbete pågår i landet med att utveckla nuvarande former för samverkan såväl som att skapa nya lokala arenor.

Etableringsreformen har medfört förändringar för flyktingmottagandet i Sverige. Nya aktörer har tillkommit, andra har fått ändrade roller och ansvar. Genomförandet av reformen kräver därför också goda samverkansstrukturer där organisationerna kan beskriva sina behov och sin kapacitet men också interna former för arbete som kan anpassas efter andra myndigheters möjligheter och krav. De tidigare formerna för samarbete och utveckling har under året anpassats till den nya situationen. Förändring av samarbetsformer är en relativt långsam process eftersom många olika aktörer ska ta ställning till och påverka slutresultatet.

Etableringsreformen påverkar de statliga myndigheternas uppdrag i olika omfattning. Myndigheterna har vidtagit nödvändiga åtgärder för att den egna organisationen, men även andra myndigheter, lättare ska kunna genomföra sina uppdrag.

Strukturer för samverkan finns på nationell strategisk nivå, regional strategisk nivå, regional operativ nivå¹, regional handläggarnivå samt lokal nivå.

Nationell nivå

Ett centralt råd för samverkan rörande överenskommelser om mottagande och bosättning är sedan 2007 den s.k. samverkansdelegationen. Den leds sedan årsskiftet 2011 av Arbetsförmedlingen med deltagande från Försäkringskassan, länsstyrelserna, Migrationsverket och Sveriges Kommuner och Landsting. Till samverkansdelegationen finns några arbetsgrupper knutna med företrädare från de olika myndigheterna. Länsstyrelserna är företrädare i alla grupper. Länsstyrelserna saknar formell nationell nivå men representeras i samverkansdelegationen av länsrådet i Kronobergs län, Lennart Johansson samt av ytterligare fem representanter. Vid överläggningar med övriga myndighetschefer i större frågor företräds Länsstyrelserna av landshövdingen i Västra Götaland, Lars Bäckström.

För det gemensamma utvecklingsarbetet med samhällsorientering samt svenskundervisning för invandrare (SFI) har Länsstyrelsen tillsatt två särskilda fokusgrupper. Andra fokusgrupper som varit aktuella under året är uppföljning samt sociala insatser. För bredare kompetensutveckling och strategiska diskussioner används Länsstyrelsens integrationsnätverk, LIN.

¹ I förekommande fall, dock inte över hela landet

Regional nivå

Den regionala samverkan på strategisk nivå gäller oftast integrationsfrågor i vidare mening. Flyktingmottagande och etableringsreform är viktiga delar, men kompletteras med andra frågor som asylsökande, ensamkommande barn och utrikesföddas deltagande på arbetsmarknaden. För det strategiskt regionala arbetet finns olika former av samverkansråd under ledning av Länsstyrelsen². Deltagande parter är ofta chefer från Arbetsförmedlingen, kommuner, kommunalförbund, Landsting/region och Migrationsverket. Andra parter kan vara Försäkringskassan, Skatteverket, näringslivsföreträdare och ideella sektorn. Det regionala strategiska arbetet kompliceras till viss del av att olika myndigheter har olika geografisk indelning.

Kopplat till den strategiska nivån finns ofta en operativ nivå där förvaltningschefer/ motsvarande från kommunala och statliga myndigheter ingår.

På handläggarnivå leder Länsstyrelsen vanligtvis nätverk i samarbete med bland andra Arbetsförmedlingen och olika kommunförbund eller regionförbund. Mera sällan deltar lotsar, idéburna sektorn och näringslivet. Här genomförs ofta också informations- och kompetenshöjande insatser. Spridning av goda exempel och identifiering av utvecklingsområden är andra viktiga verktyg i det regionala arbetet.

Lokal nivå

I samband med etableringsreformen genomförde Arbetsförmedlingen dialogseminarier på lokal nivå. På Arbetsförmedlingens initiativ pågår också ett arbete med att utveckla lokala överenskommelser. Överenskommelserna har ofta karaktären av arbetsordning.

Den bild länsstyrelserna förmedlats vid regionala nätverksträffar är att arbetet med de lokala överenskommelserna kompliceras av otydlig ansvarsfördelning mellan inblandade aktörer³, och av att många kommuner har minskat sina personella resurser i samband med reformen⁴. Det lokala arbetet med etableringsinsatser behöver även kopplas samman med det regionala strategiska arbetet kring flyktingmottagande och integration. Det finns ingen entydig bild av hur det lokala arbetet med etableringsinsatser ska koordineras med det regionala strategiska arbetet kring flyktingmottagande och integration. Det skulle möjligen kunna regleras genom en gemensam nationell strategi kring genomförandet av etableringsreformen mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Länsstyrelsen och Migrationsverket.

² Dessa regionala råd är alla anpassade efter regionala förhållanden och har delvis olika karaktär och arbetssätt, för en lista med exempel från regionerna se bilaga

³ Förutom Arbetsförmedlingen och kommun kan dessa aktörer vara Landsting, Länsstyrelsen med flera. Se vidare under Övrigt – ansvarsfördelning i slutet av rapporten.

⁴ Uppgiften att de personella resurserna för flyktingmottagning vid kommunerna har minskat har samlats in vid de träffar som genomförts i landet. Någon skriftlig redovisning finns inte och uppgiften får bedömas som trolig men osäker.

Uppföljning av insatser

I 63 § förordning (SFS 207:825) med länsstyrelseinstruktion framgår att:

*Länsstyrelsen ska på regional och kommunal nivå följa upp organisering och genomförande av insatser för personer som omfattas av förordningen (2010:408) om mottagande för bosättning av vissa nyanlända invandrare.
Förordning (2010:1165).*

Arbetet med etableringsreformen är i full gång. För både SFI och samhällsorientering kvarstår dock frågetecken kring regelverket när det gäller möjligheten att samarbeta mellan kommunerna. Samordningen mellan SFI och de arbetsförberedande insatserna behöver förbättras. Arbetsförberedande aktiviteter för den nyanlände behöver även utvecklas ytterligare för att även passa personer med kort skolbakgrund.

Allmänt

Rollfördelningen mellan Arbetsförmedlingen, kommun och lots är i vissa delar oklar. Det är tydligast i frågor kring praktisk hjälp vid bosättning och socialt stöd. I sin roll som tecknare av överenskommelser om mottagande av nyanlända samt ansvarig för uppföljning av insatser inom flyktingmottagandet kan Länsstyrelsen bistå i arbetet med att tydliggöra roller. Även övriga myndigheter kan förtydliga sin roll i förhållande till flyktingmottagandet i stort.

I princip alla nyanlända måste under den första tiden av etableringsperioden söka kommunalt försörjningsstöd. Kommunernas flyktingmottagande har till följd av det har fått en tydligare orientering mot socialtjänst.

Etableringsplan

Det finns olika sätt att arbeta med och genomföra etableringsplanen, bland annat beroende på kommunens kapacitet. De etableringsplaner som fastställts är relativt korta i tiden, 3-4 månader. Den korta tiden påverkar i vissa fall individens möjlighet att få bostad då bostadsbolagen ibland kräver säkrad försörjning för en längre tidsperiod.

Att samordna SFI, samhällsorientering och arbetsförberedande insatser innebär logistiska utmaningar, särskilt utanför storstadsområdena. Länsstyrelserna är engagerade i detta arbete, men mycket återstår. Problem som hittills pekats på gäller svårigheter att geografiskt koordinera arbetsförberedande insatser med de övriga kommunala insatserna. Det accentueras av att det framför allt utanför tätorterna och i glesbygden, saknas tillgång till såväl vissa aktiviteter som viktiga aktörer⁵. Ur ett kapacitetsperspektiv är det angeläget att det finns nödvändiga resurser i samtliga kommuner för ett bra flyktingmottagande och för en väl genomförd etableringsinsats för varje nyanländ.

⁵ I en del kommuner saknar Arbetsförmedlingen kontor eller så finns etableringshandläggare endast tillgängliga en viss dag. En annan aktör som kan vara svår att träffa är lotsarna som saknar lokalkontor i en del kommuner. För nyanlända i till exempel Sorsele innebär det en resa på 22 mil att träffa en lots.

Arbetsförberedande aktiviteter

I etableringsplanen ska ingå arbetsförberedande aktiviteter. I nuläget handlar det oftast om praktik eller meritportfölj. Fler arbetsförberedande insatser bör utvecklas inte minst på grund av den heterogenitet som finns hos målgruppen vad gäller deras varierande yrkes- och utbildningsbakgrund. För akademiker behövs samordnande insatser med högskolor och universitet. För den grupp av de nyanlända som endast har kort utbildning⁶ eller som saknar en tydlig yrkesbakgrund⁷ ställs stora krav på de arbetsförberedande aktiviteterna och på ett aktivt samarbete mellan Arbetsförmedlingen, kommunerna och näringslivet/arbetsgivarna.

Ett viktigt utvecklingsområde är att skapa närmare koppling mellan de arbetsförberedande aktiviteterna och svenskundervisningen, till exempel genom yrkesinriktad SFI. Att koppla ihop centralt upphandlad verksamhet med lokala förutsättningar är viktigt. Det finns fortfarande också en besvärande osäkerhet kring de juridiska förutsättningarna för interkommunalt samarbete kring yrkesinriktad svenskundervisning, liksom det finns osäkerhet kring vad som är Arbetsförmedlingens och kommunens finansiella ansvar i specialiserade former av SFI.

SFI och yrkesinriktad svenskundervisning

I princip alla som är bosatta i kommunen och som har behov av SFI ska erbjudas undervisning inom tre månader från folkbokföring. Det finns individualiserade former av svenskundervisning med till exempel yrkesinriktning⁸. Formerna för och utbudet av SFI skiljer sig mellan olika kommuner och regioner. I de flesta län finns eller utvecklas mellankommunal samverkan inom svenskundervisningen. Länsstyrelsen bidrar bland annat genom dialogmöten, kompetenshöjande insatser och stöd till gemensamma utvecklingsprojekt.

För att kunna erbjuda individuellt anpassad SFI, som till exempel yrkesinriktad svenskundervisning och yrkessvenska, behövs ofta ett regionalt samarbete mellan kommuner, Länsstyrelsen, Arbetsförmedlingen, universitet och högskolor, andra utbildningsanordnare, branschorganisationer med flera. Arbetsförmedlingens roll i utvecklandet av yrkesinriktad svenskundervisning är fortfarande otydlig⁹.

Länsstyrelserna samverkar i en gemensam fokusgrupp för SFI och utbildning. Utgångspunkten för gruppens arbete är prop. 2009/10:60 om nyanlända invandrares arbetsmarknadsetablering och Länsstyrelsens uppdrag att utveckla samverkan på regional nivå. Gruppens roll är att samla in lärande exempel och utarbeta rekommendationer till Länsstyrelsen. I arbetet ingår även kontakter med övriga aktörer på nationell nivå.

Försörjning

En stor del av etableringsersättningarna utbetalas relativt snabbt. De nyanländas behov av försörjningsstöd är dock större än förväntat. Flera olika ersättningar från flera olika myndigheter innebär ett trögt system som är svåröverblickbart både för den enskilde och för myndigheter.

⁶ I Arbetsförmedlingens rapportering den 26 april framgår att 50 procent av de nyanlända som omfattas av etableringsreformen har endast förgymnasial utbildning.

⁷ Enligt Arbetsförmedlingens återrapportering den 26 april saknar 43 procent av de nyanlända som omfattas av etableringsreformen en tydlig yrkesbakgrund.

⁸ Ett exempel är det arbete som genomförts i Stockholms län inom ramen för ULV-projektet där komvux och universitetet har samarbetat kring svenska för pedagoger och svensk lärarexamen, se Cornelis, Åsa & Bredänge, Gunlög; 2011 "All världens lärare i Sverige", s 14.

⁹ Det finns dock bra exempel som de arbetsmarknadsutbildningar som genomförs i Gävleborgs län.

Den nyanländes försörjning bygger på etableringsersättning som beslutas av Arbetsförmedlingen samt av tilläggsersättningar för barn och bostad som beslutas av Försäkringskassan. Tilläggsersättningarna är delvis beroende av Arbetsförmedlingens beslut. Till detta kommer ersättningar från det ordinarie socialförsäkringssystemet såsom barnbidrag, föräldrapenning, underhållsstöd med mera. Samtliga nämnda ersättningar utbetalas av Försäkringskassan. Om dessa ersättningar inte räcker för att nå upp till en skälig levnadsnivå kan socialtjänsten besluta om kompletterande försörjningsstöd som då inkomstprövas mot hela hushållet.

Sammantaget tar det ofta lång tid innan alla ersättningar är beslutade och kan börjas betalas ut. Eftersom de flesta utbetalningsdatum är rullande uppnås i regel ingen direkt koppling av utbetalningar till slutet av månaden, då räkningar ska betalas. Systemet är svåröverblickbart och ingen myndighet kan ge ett samlat besked om de ersättningar som kommer att gå ut. Med det följer också motsvarande svårigheter för individen att ha den ekonomiska framförhållning som krävs. Länsstyrelserna har tillsammans med Arbetsförmedlingen, Migrationsverket och Skatteverket arbetat med frågan om personnummer för att kunna möjliggöra snabbare utbetalningar. Sveriges kommuner och landsting följer särskilt frågan om individernas försörjning.

Samhällsorientering

Kommunernas och länsstyrelsens arbete med samhällsorientering för nyanlända regleras i förordning (2010:1138) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare. I 11-13 §§ nämnda förordning framgår att:

Länsstyrelsen ska främja och stödja samarbete mellan kommuner om samhällsorienteringen. Länsstyrelsen ska följa upp verksamheten. Varje kommun ska lämna länsstyrelsen de uppgifter som behövs för detta. Länsstyrelsen ska varje år lämna en gemensam redovisning om samhällsorienteringen till regeringen.

Länsstyrelserna samarbetar i en gemensam fokusgrupp för Samhällsorientering. Fokusgruppen har bland annat tagit fram rekommendationer för kommunernas planer för samhällsorientering samt en gemensam webbenkät för uppföljningen av kommunernas verksamhet. Länsstyrelsen har i arbetet med samhällsorientering samrått med SKL.

Länsstyrelsens arbete inom samhällsorientering utgår från att stötta kommunerna inom de fyra delarna:

- Material, vilket innefattar såväl deltagar- som handledarmaterial
- Metodutveckling
- Webbaserad samhällsorientering eller samhällsorientering on-line
- Portaler

Alla fyra delarna är viktiga för en väl fungerande samhällsorientering och det är även viktigt att arbetet i de fyra olika delarna hållas ihop. Länsstyrelsen undersöker för tillfället möjligheten att använda en gemensam webbportal som utgångspunkt för arbetet. En annan del av Länsstyrelsens arbete är det stöd som ges till olika insatser via de nationella strukturella medlen¹⁰. När det gäller material- och metodutvecklingen pågår ett utvecklingsarbete. I det arbetet samverkar länsstyrelserna bland annat med SKL, Göteborgs stad, Stockholms stad och Uppsala kommun.

Samverkan mellan kommunerna är under uppbyggnad på många platser i landet. Samverkan mellan kommunerna i genomförandet av samhällsorienteringen försvåras dock utifrån kommunallagen (1991:900) och lagen om offentlig upphandling (2007:1091)¹¹.

¹⁰ 37 § förordning (2010:1122) om statlig ersättning för vissa utläningar.

¹¹ För utförligare beskrivning se Länsstyrelsens rapport Ögonblicksbilder 1/3.

Överenskommelser

I förordningen 2010:408 regleras länsstyrelsernas, Migrationsverkets och Arbetsförmedlingens arbete med mottagande för bosättning av vissa nyanlända invandare. Av förordningen framgår bland annat att (§§ 3-5):

Arbetsförmedlingen ska, efter samråd med Länsstyrelsen och Migrationsverket, fastställa en fördelning av mottagningsbehovet i varje län (länstal). Länsstyrelsen ska träffa överenskommelser med kommuner inom länet om mottagande för bosättning av sådana nyanlända som avses i 1 § (kommuntal). Länsstyrelsen ska hålla Arbetsförmedlingen och Migrationsverket underrättade om kommuntalen. Vid fastställandet av länstal och vid överenskommelser om kommuntal ska förutsättningarna för förvärvsarbete vara en utgångspunkt. När det gäller kommuntal ska det också säkerställas att det finns kapacitet för att ta emot personer med särskilda behov av vård eller rehabilitering.

Kommuntal

I och med etableringsreformen fick Länsstyrelsen uppdraget att självständigt teckna överenskommelse med kommunerna om mottagande av flyktingar och andra skyddsbehövande. Med utgångspunkt i de av Arbetsförmedlingen fastställda länstalen samt Migrationsverkets prognos har Länsstyrelsen sett över behovet av nya överenskommelser. Länsstyrelserna hade per den 1 juni 2011 nått överenskommelse med ca 261 av landets kommuner om mottagande av flyktingar och andra skyddsbehövande vilket är något lägre än tidigare år. Det totala överenskomna antalet platser är 15 726 platser. I en del överenskommelser saknas antal och beräkningen utgår då ifrån en procentuell beräkning av behovet i riket som bedöms vara 15 800¹². I en del överenskommelser anges endast antalet anvisningsbara platser.

Etableringsreformen har inneburit en åtminstone tillfällig osäkerhet kring vad en överenskommelse medför för ansvar för kommunerna. Detta förklarar till viss del varför antalet överenskommelser är något lägre i år. En annan förklaring är att de politiska förutsättningarna har förändrats i kommunerna efter kommunvalet hösten 2010.

Bosättning

Bosättningsprocessen är fortfarande under utveckling. I dagsläget sker anvisning förhållandevis sällan mot yrkesbakgrund. De som bosätts av Arbetsförmedlingen kommer främst från ett anläggningsboende. Migrationsverket har bosatt ett större antal kvotflyktingar. Det finns olika förklaringar till att bosättningen för anläggningsboende och för vissa så kallat eget boende försenas. Bland annat råder det stor brist på hyresrätter i landet.

Arbetsförmedlingen har inlett ett omfattande arbete för att finna långsiktigt välfungerande former för nyanländas bosättning. Länsstyrelserna är tillsammans med Migrationsverket och Sveriges Kommuner och Landsting aktiva parter i det arbetet.

¹² Enligt Migrationsverkets prognos till regeringen den 3 maj

Länsstyrelserna arbetar för att hitta långsiktiga lösningar för bostadsförsörjningen bland annat genom bostadsmarknadsundersökningar och genom att verka för att bostadsförsörjningslagen (2000:1383) efterföljs. Länsstyrelserna verkar även för att öka mottagningskapaciteten i länen genom att i sina förhandlingar med kommunerna föra dialog om boendekapacitet och bostadsförsörjning.

Bostadsförsörjningen för målgruppen i sin helhet inkluderar lösningar för de särskilda behov som finns för ensamkommande barn och ungdomar, ensamstående, stora barnfamiljer, äldre och personer med funktionsnedsättning.

Mottagandet av ensamkommande barn har under senare år vuxit kraftigt i omfattning. Det påverkar till viss del kommunernas möjligheter att få fram anvisningsbara platser¹³.

En möjlighet att öka matchningen mellan bostad och arbete är att utveckla metoder för vidareflytt. Länsstyrelsen verkar för att kommunerna ska vara aktiva inom arbetet med vidareflytt¹⁴. Detta bör även underlätta Arbetsförmedlingens arbete med bosättning av nyanlända som av arbetsmarknadsskäl vill flytta till annan kommun inom 6 månader efter första folkbokföringen.

¹³ Migrationsverkets prognos är att cirka 2500 barn kommer årligen till Sverige. Av dessa beräknas ca 70 procent få bifall på sin asylansökan. Flertalet av de som får bifall kommer i praktisk mening vara i behov av anvisad bostad via kommunen.

¹⁴ Under 2011 driver Länsstyrelsen i Stockholm Bosam som är ett webbaserat verktyg för kommunerna att arbeta med vidareflytt.

Övrigt

Ansvarsfördelning

För att säkerställa kapaciteten i flyktingmottagandet har länsstyrelserna gjort stora insatser de senaste åren för att regionalisera och skapa likartade insatser för flyktingmottagandet inom länen. En utveckling där lokala överenskommelser om nyanländas etablering skiljer sig kraftigt åt inom samma och närliggande arbetsmarknadsområden kan i förlängningen motverka en regionalisering. Det är därför centralt att myndigheterna har en gemensam syn på hur ansvaret i flyktingmottagandet ska fördelas i relation till etableringsreformens aktörer.

Ersättning till kommunerna

Flera kommuner lyfter frågan om ersättning och menar att ”mottagandet inte går ihop”. Trots högkonjunktur och på sina håll stark tillväxt så går många nyanlända utan arbete. De kommunala ”kalkyler” som redovisas ser mycket olika ut och i detta sammanhang är det viktigt att länsstyrelserna ordna bra strategiska dialogmöten där man kan sätta in ekonomin i sitt sammanhang. Eftersom frågan växer kan det eventuellt behöva övervägas att göra en mer omsorgsfull utvärdering av ersättningssystemet.

En lucka i ersättningssystemen som i alla händelser behöver belysas gäller ersättning för insatser för dem som har fått uppehållstillstånd och folkbokförts men fortfarande är inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem. Kommunerna är skyldiga att erbjuda SFI för dessa personer men saknar rätt till ersättning från staten. Problemet har inte uppkommit i och med etableringsreformen men det har blivit tydligare i och med reformen.

Också vissa andra kommunala omkostnader kan behöva tittas närmare på. Kommunen får ersättning för initiala kostnader för ekonomiskt bistånd enligt 15-17 §§ förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar, s.k. glappersättning. Ersättningen avser emellertid inte kommunens kostnader för eventuellt försörjningsstöd under den tid ordinarie socialförsäkringsutbetalningarna inte utbetalas¹⁵. Möjligheterna är också begränsade för kommunen att i efterhand kunna återkräva utbetalda medel.

Barnperspektiv

Etableringsreformen har tydligt fokus på nyanlända i yrkesverksam ålder. Etableringsreformen har dock effekter även för barnen. I och med att kommunerna inte längre har ansvar för att besluta om introduktionsplan för barnen finns risk att barnens behov hamnar i skymundan.

Staten genom regering och myndigheter har ansvar för att Sverige uppfyller förpliktelseerna i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen)¹⁶. Länsstyrelsen, Arbetsförmedlingen, Migrationsverket ska även se till barnens behov. Det kan alltså gälla såväl fastställande av kommunalt som en individuell etableringsplan. I dagsläget saknar vi en tydlig gemensam hållning i dessa frågor.

Arbetet med mottagandet av ensamkommande barn diskuteras med kommunerna samtidigt med mottagandet av flyktingar. Frågorna ligger nära varandra och länsstyrelserna strävar efter att förmå fler kommuner att ta emot men också att öka platsantalet. Länsstyrelserna kommer

¹⁵ För mer information se Migrationsverket www.Migrationsverket.se

¹⁶ www.barnombudsmannen.se

aktivt att erbjuda kommunerna stöd i utbildningsfrågor, stödja samverkan och sammanföra olika aktörer så att kommunerna ges ökade möjligheter att lösa uppgiften.

Genusperspektiv

Det är fortfarande för tidigt att avgöra om reformen har haft avsedd effekt vad gäller jämställdhet i flyktingmottagandet. Ingen myndighet – inte heller länsstyrelserna – har ännu genomfört en jämställdhetsanalys kring arbetet med nyanlända inom etableringsreformen.

Hälsa

Landsting/regionerna deltar i alla län i det strategiska samarbetet som leds av Länsstyrelsen. Viktigt utvecklingsarbete har gjorts genom bland annat hälsokommunikatörer men även för att finna organisatoriska lösningar för hälsosamtal med mera¹⁷.

Generellt har landsting/regioner och Arbetsförmedlingen inte funnit former för överföring av information i samband med hälsosamtal.

Det är ännu för tidigt att dra några slutsatser kring landstingens arbete med bedömning av prestationsförmåga då utredningstiderna är mycket långa.

¹⁷ För en utförlig genomgång se Temarapport hälsa "Utan hälsa, ingen etablering", www.temanyanlanda.se

Arbetsätt

Länsstyrelserna i landet har samlat kunskap om etableringsreformens genomförande genom olika aktiviteter. I varje län har nätverksträffar/seminarier motsvarande genomförts med flykting-/integrationssamordnare, etableringshandläggare, SFI-rektorer med flera. Ett flertal län har även genomfört enkätundersökningar med kompletterande frågor. Som underlag för informationsinsamlingen ligger ordinarie träffar och förhandlingar som genomförts. Utifrån den samlade erfarenheten har varje län sammanställt två länsrapporter¹⁸. Vid gemensam workshop i slutet av maj gick länsstyrelserna gemensamt igenom det samlade materialet. Länsstyrelserna har även getts möjlighet att lämna synpunkter på den slutliga rapporten.

¹⁸ Se länsstyrelsen Ögonblicksbilder mars, 2011 respektive juni 2011

Bilaga - Exempel på Länsstyrelsens regionala samverkansarbete, strategisk nivå

Län	Regionalt samverkansnamn	Deltagare
Blekinge	Utvecklingsplattform	Länsstyrelsen , Blekinge Tekniska högskola, Arbetsförmedlingen, Region Blekinge, Landstinget, FINSAM och Samverkansorganet "Gränslöst" (samverkan mellan kommuner kring vuxenutbildning)
Dalarna	Vägen in	Länsstyrelsen , Landstinget, Högskolan Dalarna, Arbetsförmedlingen, Almi företagspartner, Region Dalarna, Försäkringskassan
Gotland	Gotlands Integrationsnätverk	Länsstyrelsen , Arbetsförmedlingen, Region Gotland (socialtjänst, gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen, barn- och utbildningsförvaltningen)
Gävleborg	Regional samverkan	Länsstyrelsen , Arbetsförmedlingen, Migrationsverket, landsting, kommuner, regionförbund, högskola
Halland	Regional samverkan & nätverksmöten	Länsstyrelsen , Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, region, kommuner, Migrationsverket
Jämtland	Integrationssamordningsgrupp	Länsstyrelsen , kommunerna, Landstinget, Arbetsförmedlingen, regionförbund, Försäkringskassan
	Framtagande av Rök	Länsstyrelsen , Regionförbundet, Arbetsförmedlingen, Landstinget, Försäkringskassan, Migrationsverket
Jönköping	(Arbete pågår)	Länsstyrelsen , landsting, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, regionförbund
Kalmar	(Arbete pågår)	Länsstyrelsen , Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, kommuner, regionförbund
Kronoberg	Integrationsråd Kronoberg	Länsstyrelsen , Arbetsförmedlingen, Migrationsverket, Försäkringskassan, landsting, skatteverk, regionförbund, två kommuner som representerar länets samtliga kommuner
Norrbottnen	Rök	Länsstyrelsen , Landstinget, Migrationsverket, Kommunförbundet BD, Företagarna BD, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Svenska kyrkan, Röda Korset, Luleå tekniska universitet
Skåne	Rök	Länsstyrelsen , Arbetsförmedlingen, Migrationsverket, Försäkringskassan, Region Skåne, kommunförbund, högskola samt fyra kommunrepresentanter från de fyra hörnen av Skåne
Stockholm	Regional samrådsgrupp (under ombildning)	
	Arbetsmarknadsråd	Länsstyrelsen , Arbetsförmedlingen, Länsstyrelsen, Kommunförbundet, representanter för kommunerna, högskolor, branschorganisationer, företagargenorganisationer m.fl.
Södermanland	Rök	Länsstyrelsen , samtliga kommuner, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Almi, Företagarna, TCO, SWERA, Sörmlandsidrotten, Landstinget, Myndigheten för skolutveckling
Uppsala	Integration och etablering	Länsstyrelsen , Kommuner (politik), landsting (politik), Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket, universiteten

Värmland	Strategisk ledningsgrupp	Länsstyrelsen , Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket, Skatteverket, samtliga kommuner, universitet, företag
Västerbotten	Migrationsråd	Länsstyrelsen , samtliga kommuner, Arbetsförmedlingen, Landstinget, Region Västerbotten, Migrationsverket, Polisen, Umeå universitet, Västerbottens handelskammare, Företagarna, Västerbottens bildningsförbund och Rädda barnen
Västernorrland	Integrationsnätverk	Länsstyrelsen , Arbetsförmedlingen samt kommunerna
	Partnerskap Rök	Länsstyrelsen , 26 parter, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, universitet, Polisen, Kriminalvården, Kommunförbundet, kommuner, näringslivet och idéburna sektorn.
Västmanland	Etableringsråd	Länsstyrelsen , kommunchefer, Arbetsförmedlingen (chefer för AMO), Migrationsverket, Försäkringskassan, Landstinget och Västmanlands kommuner och landsting (VKL)
Västra Götaland	Ett partnerskap för länet samt fyra delregionala partnerskap	Länsstyrelsen , Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Kommunalförbunden, Västra Götalandsregionen, Näringslivet, idéburna sektorn, högskolor och universitet, Polisen, skolmyndigheter, kommuner
Örebro	Nätverk för etableringsreform	Länsstyrelsen , Arbetsförmedlingen, kommuner, Försäkringskassan, landsting, Skatteverket
Östergötland	RUNE/integrationsråd	Länsstyrelsen , Arbetsförmedlingen, Migrationsverket, Försäkringskassan, landsting, regionförbund, fyra kommuner

Länsstyrelserna

För mer information kontakta:

*Länsstyrelsen i Stockholms län
Christian Foster, enheten för kompetens,
arbetsmarknad och flyktingmottagning
Telefon: 08-785 54 30*

*Länsstyrelsen i Kronobergs län
Telefon växel: 0470-860 00*

*www.lansstyrelsen.se
ISBN 978-91-7281-447-9*